

засобів музичної виразності твір змінюється до невпізнання. Відомими майстрами цієї справи є американський джазовий колектив, створений піаністом та аранжувальником Скоттом Бредлі у 2011 р., «Postmodern Jukebox», популярні завдяки виконанню старих та сучасних хітів у таких жанрах, як джаз, свінг та рок-н-рол. Їхня творчість — це наочний приклад перетворення музичного матеріалу з його повним переосмисленням, приклад змін, яких досягають саме завдяки аранжуванню. У їх виконанні відома пісня «My Heart Will Go On» (в оригіналі виконується Селін Діон) звучить чоловічим голосом, та ще й піддається зміні сенсу завдяки прийомам аранжування. Тепер це історія не про вічне кохання, яке має епічний характер, а побутове, щире, відкрите та позитивне кохання, яке дарує віру та радість щодня.

Цими зразками не обмежується вплив аранжування на естрадно-вокальну музику. В історії популярної музики є безліч прикладів, де аранжування відіграє насправді значну роль, акомпанемент та виконавці як єдине ціле разом розповідають історію. Це мистецтво, високий рівень якого простежується як у творчості культових виконавців, так і маловідомих співаків, серед цього різноманіття, окрім вище названих, згадаймо: «Queen», «Abba», Майкл Джексон, Seal, Енія, «Unions», «Imagine Dragons» та багато інших.

Отже, аранжування в естрадно-вокальному мистецтві приймає надзвичайно важливі виклики — воно не дає музиці бути просто супроводом, подібно до Шубертівської традиції, надає в піснях інструментам та вокалу рівноправні партії, що створюють атмосферу та стають таким ж важливими в переданні сенсу, як і вокал. Такі ідеї зовсім не чужі естрадним пісням, сучасна музика має ще більше засобів для здійснення цих завдань, серед яких як нові технології звукозапису, так і можливості переосмислити кращі здобутки музики минулого.

Т. В. Пасічинська

ФАХОВА АКОРДЕОННА ОСВІТА ЯК КОМПОНЕНТ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ

Фахова освіта в контексті акордеонного мистецтва позначена неоднозначністю становлення та розвитку, демонструє системність і структурованість.

Її витоки сягають 1920-х рр. — часу заснування класу акордеона в музичному технікумі Одеси. З 1932 р. у класі народних інструментів у робітничій консерваторії Одеси працювали акордеоністи (М. Юдицький). Одним із «піонерів» акордеонної освіти було Чернівецьке музичне училище, у якому в 1944 р. відкрито клас акордеона.

У повоєнний період починається процес заснування в музичних школах та училищах відповідних класів і створення академічних методичних засад акордеонізму. Методичне забезпечення процесу академізації акордеона формувалося завдяки діяльності таких педагогів, як А. Ілляхін, П. Гвоздьов, Аз. Іванов, Г. Тишкевич, О. Кудрявцев та П. Полуянов.

Львівська акордеонна школа постає в 1945 р. у зв'язку із заснуванням класу акордеона в музичному училищі (викл. О. Пільщиков). У 1948 р. С. Мартоном відкрито клас акордеона в музичному училищі Ужгорода. У 1950 р. розпочав

діяльність клас акордеона в Дрогобицькому музичному училищі, заснований В. Кондратьєвим, а на поч. 1950-х р. в Івано-Франківському музичному училищі зусиллями О. Алфьорова розпочав роботу клас акордеона.

Проте внаслідок ідеологічного пресингу в 1950-х рр. розвиток акордеонізму позначився специфічною дискретністю, штучним негативним статусом чужорідного, іноземного, «джазово-естрадного» інструмента та фактичним вилученням з музичного простору.

У 1958 р. відкривається клас акордеона в Артемівському музичному училищі (на чолі з Б. Маслянниковим) та Вінницькому музичному училищі (гру на акордеоні викладав В. Стрельбицький). У 1960-х рр. — у Харківському музичному училищі.

З 1970-х рр. інтенсифікується процес впровадження акордеона в середню ланку фахової музичної освіти. Відкриваються класи акордеона в музичних училищах Маріуполя, Полтави, Донецька, Житомира, Києва, Кіровограда, Умані та Черкас.

Вищий рівень фахової акордеонної освіти започаткований із відкриттям у 1946 р. класу акордеона у Львівській державній консерваторії.

Витоки харківської акордеонної школи сягають заснування першого в Україні класу баяна в 1934 р. у музичному училищі Харкова. Уже в 1954 р. відкрито клас баяна на чолі з Л. Горенком при кафедрі оркестрових інструментів Харківської консерваторії. Л. Горенко та В. Підгорний започаткували загалом характерну для регіональних українських акордеонних та баянних шкіл спрямованість на інтенсивне вдосконалення як навчального, так і концертного репертуару власними обробками і перекладеннями й оригінальними творами.

Друга генерація, репрезентована зокрема діяльністю О. Назаренка, А. Гайденка, спрямувала зусилля на розширення тембральних барв інструмента, ствердження багатства фактури та гармонії, створення багатожанрового сольного, ансамблевого й оркестрового репертуару.

Третя генерація педагогів Харківської регіональної школи (І. Снедков, О. Міщенко) закріпили у своїй діяльності такі її ознаки: «велика увага до логіки драматургічного розвитку, зрозумілість і лаконізм музичної форми в цілому, технічна досконалість, академізм, пошук рівноваги у співвідношенні емоційного і раціонального планів, ретельність відпрацювання дрібних інтонаційних побудов».

Представники четвертої (А. Гетьман та А. Стрілець) та п'ятої (Д. Жаріков Ю. Дяченко) генерацій у виконавській та педагогічній діяльності відбивають характерну ознаку як Харківської баянно-акордеонної школи, так і сучасного українського акордеонізму загалом — спрямованість на формування особистості виконавця, орієнтованого на певну стилістичну та виконавську площину.

Новий етап розвитку акордеонізму з 1990-х рр. пов'язаний із визнанням його самостійного статусу, що знайшло відображення у заснуванні класів акордеона та закріпленні спеціалізації «акордеоніст». Так, у 1990 р. у Національній музичній академії України ім. П. І. Чайковського відкрито клас акордеона на чолі з Є. Черказовою, якою було започатковано методичне обґрунтування саме специфіки акордеонного виконавства та в 1995 р. створено відповідну

програму для закладів вищої фахової освіти. Вагомим значенням у розширенні виконавських та репертуарних вимірів акордеонізму стало введення в цій програмі до навчального репертуару творів естрадного і джазового спрямування, а також творів на основі новітньої лексики та стилістики музичного мистецтва.

В Одеській консерваторії клас народних інструментів відкрито в 1949 р. Нині розвиток акордеоно-баянного мистецтва в Одесі пов'язаний з іменами І. Єрґієва — фундатора феномена «модерн-баян (акордеон)» та В. Власова — фундатора естрадно-джазового акордеоно-баянного мистецтва.

У 1992 р., після реорганізації кафедри народних інструментів, відкрито кафедру акордеона в Донецькій державній музичній академії ім. С. С. Прокоф'єва на чолі з О. Шевченком.

Важливим компонентом фахової акордеонної освіти стали заклади культурної та педагогічно-мистецької освіти. Фактично з моменту створення в Харківському інституті культури (нині ХДАК) й донині працює клас акордеона як вагомий елемент системи фахової акордеонної освіти. Потужним осередком фахової акордеонної освіти є кафедра народних інструментів та вокалу музично-педагогічного факультету Дрогобицького педагогічного університету ім. І. Франка.

Значимим поштовхом до розвитку українського акордеонізму стало визнання статусу інструмента в царині естрадної та джазової музики. На рівні освіти це позначилося в заснуванні класу акордеона в Київському національному університеті культури і мистецтв. На рівні методичного обґрунтування це знайшло відображення у розробці А. Мірека «Курс естрадної гри на акордеоні» (1995 р.), працях В. Власова — «Виконавська інтерпретація джазових стилів на баяні» (1998 р.) та «Школа джазу на баяні й акордеоні» (2008 р.). Завдяки цим розробкам на фаховому рівні відбулася фактична «легалізація» тієї площини акордеонного виконавства, яка була йому притаманна з середини ХХ ст. На рівні наукової розробки визнання самостійного сценічного статусу естрадно-джазового акордеонізму віддзеркалилося в порушенні пов'язаних із ним питань на багатьох наукових і науково-практичних конференціях з проблематики народно-інструментального мистецтва в навчальних закладах мистецького спрямування Києва, Харкова, Одеси, Львова, Кропивницького, Івано-Франківська, Дрогобича, Рівного тощо.

О. С. Рогов

ВЕСІЛЬНІ НАСПІВИ-ФОРМУЛИ В ТРАДИЦІЇ ПОЛТАВЩИНИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ С. ВЕСЕЛИЙ ПОДІЛ СЕМЕНІВСЬКОГО РАЙОНУ)

Чи не головною подією в житті селян Полтавського краю було весілля. Дослідники, які звертали увагу на цю територію, фіксували весільні обряди.

Весільні пісні на Полтавщині записували та публікували М. В. Лисенко (с. Павлівка), К. В. Квітка (с. Сліпорідські Хутори та Губське) та інші фольклористи. Більшість з цих записів опубліковано пізніше у збірках «Весільні пісні» (серії «Українська народна творчість»), «Українське народне багатоголосся», «Народні пісні в записах Миколи Гоголя». Частина записів